

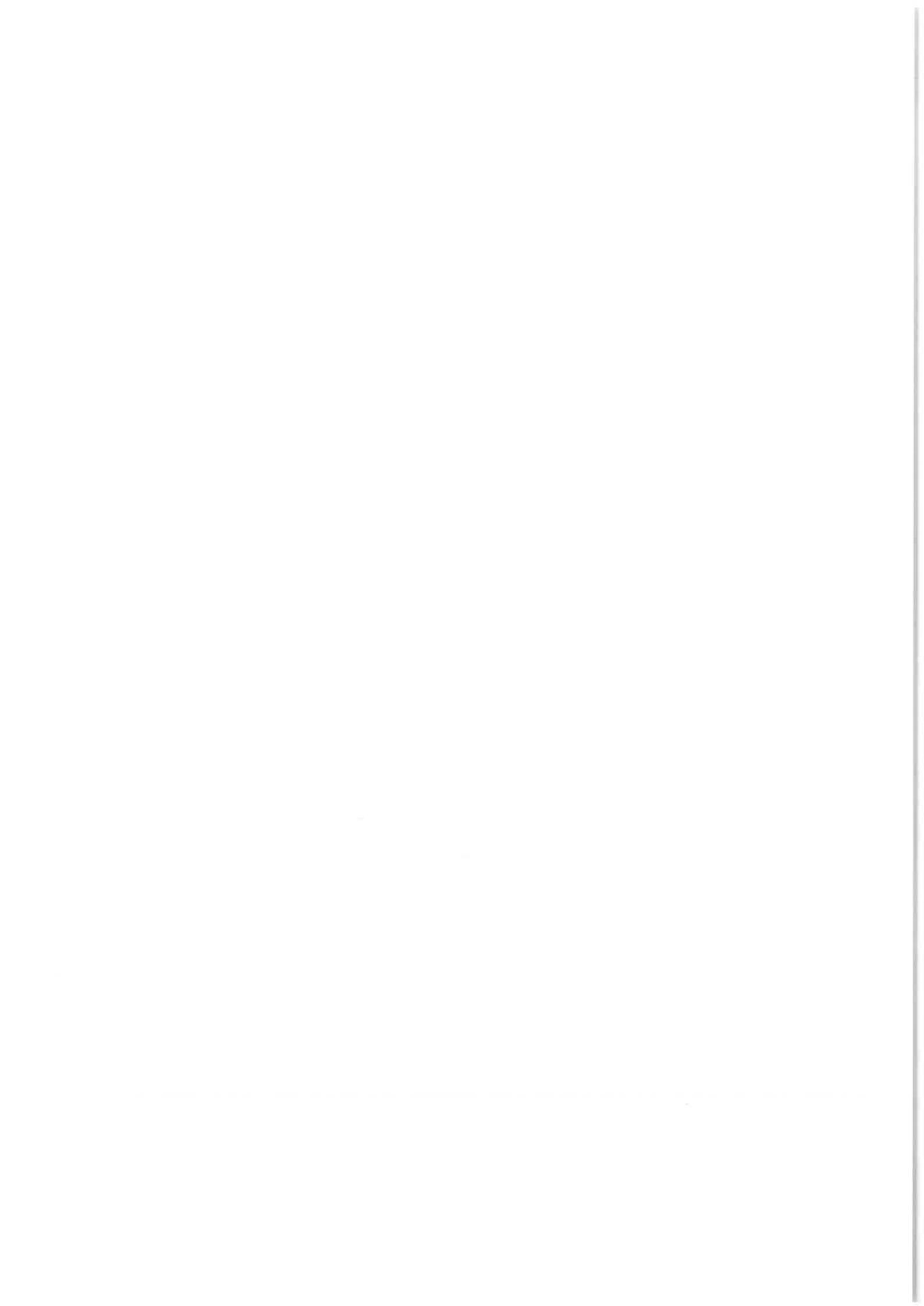
**PILISBOROSJENŐ MESEVÖLGY ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
MÄRCHENTAL KINDERGARTEN UND
KINDERKRIPPE WEINDORF**

**TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ
NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI
PROGRAM**

2021.

Intézményi OM azonosító: 032942		Intézményvezető <i>Metzler</i> aláírás	
Legitimációs eljárás			
Nevelőtestület nevében: <i>Pekár Eszter</i>	Szülői munkaközösség névében: <i>Metzler</i>	Német nemzetiségi önkormányzat nevében:	
A dokumentum jellege: Nyilvános			
			

A pedagógiai programot készítette: Metzlerné Kutvölgyi Eszter

Tartalomjegyzék

I.	BEVEZETŐ	4
1.	INTÉZMÉNYÜNK ADATAI	4
I.	ÓVODÁNK.....	5
1.	TERMÉSZETI, TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK	5
2.	SZEMÉLYI FELTÉTELEK	5
3.	TÁRGYI FELTÉTELEK	6
4.	PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓNK	6
5.	ALAPELVEINK	6
6.	KÜLDETÉSÜNK	7
7.	PEDAGÓGUSKÉPÜNK	7
8.	DAJKAKÉPÜNK:	8
II.	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	9
1.	GYERMEKKÉP.....	9
2.	ÓVODAKÉP.....	9
III.	AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	10
1.	AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS KÖZÖSSÉGI NEVELÉS BIZTOSÍTÁSA	10
2.	AZ ANYANYELVI, NÉMET NEMZETISÉGI NYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	11
3.	AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	12
4.	A SZÜKSÉGLETEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	13
5.	A GYERMEKEK GONDOZÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELADATOK	14
	Szokásrendszer	15
	A befogadás.....	16
IV.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	16
1.	A NEVELÉS IDŐKERETEI.....	16
1.1.	Napirend.....	16
2.1.	Heti rend.....	17
2.	AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE	18
V.	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	19
1.	KAPCSOLAT A SZÜLŐKKEL	19
2.	KAPCSOLAT AZ ISKOLÁVAL.....	19
3.	AZ ÓVODA TOVÁBBI KAPCSOLATRENDSZERE	20
VI.	A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS FORMÁI	20
1.	A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE.....	20
VII.	A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	21
1.	KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE	21
2.	A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	21
	Programunk rendszerábrája.....	22
VIII.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A PEDAGÓGUS FELADATAI	23
1.	JÁTÉK.....	23
1.1.	Játékba integrált tanulás	25
2.	VERSELÉS, MESÉLÉS.....	26
3.	ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	29
4.	RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	30
5.	MOZGÁS.....	31
6.	A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	33
7.	MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	36
8.	A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	38

8.1.	A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében.....	38
8.2.	A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	39
8.3.	A tanulás lehetséges formái az óvodában	41
IX.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	44

I. BEVEZETŐ

Szabályozó dokumentumok	Szabályozó tartalma
2011. IV. 25	Magyarország Alaptörvénye
2011. évi CXCV. törvény	A nemzeti köznevelésről
363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet	Az óvodai nevelés országos alapprogramja
17/2013 (III.1.) EMMI rendelet	Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
20/2012. EMMI rendelet	A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
20/2012. EMMI rendelet 2. sz. melléklete	Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
32/2012.(X.8) EMMI rendelet 1. sz. melléklete	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
2003. évi CXXV. törvény	Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény
32/1997. (XI.5) MKM rendelet	A nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve
1997. évi XXXI. törvény	A gyermekek védelméről szóló és a gyámügyi igazgatásról szóló
149/1997. (IX.10) Korm. rendelet	A gyermekek védelméről szóló és a gyámügyi igazgatás módosításáról szóló
Alapító Okirat	

1. INTÉZMÉNYÜNK ADATAI

Neve: Pilisborosjenő Mesevölgy Óvoda és Bölcsőde

Székhely: 2097 Pilisborosjenő Fő út 41.

Telephely: 2097 Pilisborosjenő Mindszenty u. 1-3.

OM azonosító: 032942

Telefonszáma: 26-336-013; 06-30-598-1091; 06-30-950-77-78

E-mail: ovoda@pilisborosjeno.hu

Fenntartónk: Pilisborosjenő Önkormányzat

2097 Pilisborosjenő Fő út 16.

Óvodai csoportok száma: 7

Az óvodába felvehető maximális gyermeklétszám: 172 fő

„Gyermekekkel foglalkozni minden bizonnyal a leghálásabb munka, ami a földünkön osztályrészünktől jutott, de saját tökéletességünket is ez mozdítja előre.”
Brunszi Teréz

I. ÓVODÁNK

1. TERMÉSZETI, TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK

Pilisborosjenő Budapesttől északra, annak agglomerációs körzetében, a Pilis délkeleti lábánál lévő település a természetjárás szerelmeseinek kedvelt helyszíne. Az ófalu a fővárostól ÉNY-ra, a 0 km kőtől 13 km-re, erdős hegyekkel övezve, völgy mélyén csordogáló, hajdan bővizű patak két oldalán települt. Mára új stílusú házaival felkúszott az erdőig. Pilisborosjenőhöz tartozik hosszan a 10-es főútvonal – a Bécsi út – egyik oldala. Pilisborosjenő ófalu részének látképét ma is uralja a templom. A Nagy-Kevély csúcsáról csodás panoráma nyílik hegy-völgyekre, a környező falvakra, a Duna szalagjára.

A jégkorszakot követően a Pilisborosjenő határában lévő Mackó-barlang már menedéket adott az ősembernek. Bronz-, római és Árpád-kori leleteket is találtak itt. A rómaiak idejében a Nagy-Kevély csúcsa alatt húzódott egy római út, amely Aquincumba vezetett. A népvándorlás korában avarok jöttek erre a vidékre, és csaknem 300 esztendeig éltek a környéken. A honfoglalás idején a községet a Jenő törzs tagjai vették birtokukba. Első okleveles említése 1284-ből való, ekkor Burusjenew néven szerepel. Az itt lakó királyi szolgánép is már ismerte a szőlőművelést. A török uralom idején teljesen elnéptelenedett, később németek népesítették be Borosjenőt. Az 1695-ös összeírásban a települést már Weindorf néven említették. 1800-ban József nádor vásárolta meg községünket. A falu neves bortermelő helynek számított, valószínűleg innen kapta a "boros" jelzőt a nevében. A XIX. század második felében lett Pilisborosjenő, megkülönböztetendő az ország más azonos nevű falvaitól. A betelepült német lakosokat a szorgalmas és kitartó munkavégzés mellett buzgó vallásosság is jellemezte. A II. világháború után a lakosság 90%-át kitelepítették Németországba. Helyükre a Felvidékről és Erdélyből jöttek magyar családok. Napjainkban német nemzetiségi falu, része a Duna-Ipoly Nemzeti Park területének.

2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Feladataink ellátásában 15 felsőfokú végzettségű óvodapedagógus 2 pedagógiai asszisztens és 1 pedagógiai asszisztens vesz részt.

Munkánkat csoportonként 1, azaz összesen 7 szakképzett dajka segíti.

A konyhai feladatokat 1 ételmezésvezető, 1 szakács, 4 konyhalány látja el.

Az épület tisztántartásában 1 fő takarító vesz részt.

Az épület működtetését és a karbantartását 2 fő karbantartó vigyázza.

Az adminisztrációs feladatokat 1 fő óvodatitkár látja el.

Az önkormányzat együttműködési megállapodása alapján 1 fő óraadó logopédust, valamint 1 fő óraadó pszichológust alkalmaz pedagógiai munkánk segítésére.

3. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk székhelye a falu központjában helyezkedik el, 3 csoportszobája 75 gyermek befogadására alkalmas. Az épületet 2015-ben külső és belső szigeteléssel látták el, fűtésünkről és melegvíz ellátásunkról korszerű kazán napkollektor és napelem gondoskodik. A Fő utcai épület két csoportszobájának terasza is van. Mindegyik rendelkezik külön öltözővel és mosdóval. A tornaterem és szertár az emeleten helyezkedik el. A nevelőtestületi, a fejlesztőszoba és az orvosi elkülönítő ugyanaz a helyiség.

A Mindszenty utcai épület a telephelyünk, jelenleg 3 csoportszobában 72 gyermeket tudunk fogadni. Itt található egy tornaterem szertárral.

Saját főzőkonyhánk lehetőséget biztosít az egészséges étkezés kialakítására, valamint segítséget nyújt abban, hogy a mindennapoktól eltérő (ünnepeinkkel kapcsolatos) igényeinket is kielégítse. Az óvoda mindkét udvarán nagymozgásokat fejlesztő játékokra van lehetőség.

4. PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓNK

Az óvodai nevelés kereteiben a játékot kiemelve spontán és tervszerű tanulással, a fejlesztés tartalmi eszközeinek blokkjaiban, széles kapcsolatrendszer igénybevételével kétnyelvű környezetben is fejlődjenek a gyermekek képességei, alakuljon személyiségük.

Munkánkban ötvöztük a kétnyelvű nemzetiségi, és a tevékenységközpontú programot. Pedagógiai programunk a hagyományos óvodai nevelés feltételei között, egy pedagógiaileg és pszichológiailag megalapozott kétnyelvű óvodai nevelés általunk elképzelt rendszerét jelenti. Újszerűségét a játékba ágyazott tevékenységformák, nyelvi és anyanyelvi képességfejlesztésen alapuló nevelés jelenti. Kiindulási alapunk a gyermekek mozgásigénye, érdeklődése, kíváncsisága, mintakövetése, utánozóképesége.

Alapelvünk, hogy a felnőttek tettei kisugározzák a feltétel nélküli gyermekszeretetet.

Óvodánk nem pedagógus munkakört betöltő dolgozói legjobb tudásuk szerint segítik a pedagógusokat, a gyermeki tevékenységek, élmények megszervezésében, a gondozási feladatok ellátásában és az óvoda maximálisan jó feltételeinek biztosításában.

Óvodánk nevelési programja tartalmazza mindazokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermekek személyiségének fejlődését, a közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét

5. ALAPÉLVEINK

- Szeretetteljes, biztonságot adó, érzelem gazdag óvodai légkör megteremtése, ahol a gyermekközpontság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, önmegvalósítási és kibontakozási lehetőséget ad a gyermeknek.
- A gyermeki játék elsődlegességének hangsúlyozása óvodánk mindennapjaiban.
- A gyermeki személyiségből kiinduló, a fejlődési különbségeket figyelembe vevő nevelés - a másság elfogadásával és tiszteletbetartásával.
- Az egyéni fejlettségnek megfelelő képesség- és személyiségfejlesztés a tevékenységi rendszeren keresztül.
- Nemzetiségi nevelést folytató óvodaként mindkét nyelv (magyar és német) fejlesztése.

- A gyermekcsoport nyelvismeretének figyelembevétele, amely meghatározza a tevékenységi formákban a két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén.
- A német nemzetiségi hagyományok ápolása.
- A család elsődleges nevelő hatásának tiszteletben tartása.
- Prevenció alkalmazása tanulási zavarok, gyermek- és egészségvédelem terén.

6. KÜLDETÉSÜNK

A Mesevölgy Óvoda dolgozóiként az alábbi pedagógiai elveket valljuk:

- Óvodásaink minél teljesebb, jobb, igényesebb nevelésben részesüljenek, szakszerű pedagógiai munkánk tegye lehetővé, hogy EURÓPAI szintű, gyermekközpontú nevelésben részesüljenek.
- Fontos számunkra a gyermekek jogainak, személyiségüknek, méltóságuknak tiszteletben tartása
- Az adott körülmények között optimális elrendezéssel biztosítjuk tevékenységformáinkhoz a megfelelő teret, és gondoskodunk a környezet higiénijáról. A gyermekeket arra neveljük, hogy legyen igényük ennek megtartására.
- Minden esetben modellként állunk, és ezért viselkedésünkkel, beszédünkkel, ápoltságunkkal pozitív példát adunk.
- Törekszünk a szép, érthető magyar nyelv használatára, alkalmazzuk az udvarias beszédformát. Türelmes, emberi hangot használunk kritikus helyzetekben is, és a felnőttek közötti konfliktust nem a gyerekek között rendezzük.
- Megértő, segítő magatartást tanúsítunk a gyermekekkel, szülőkkel, kollegákkal kapcsolatban egyaránt. Toleráljuk a másságot.
- Segítjük a családi nevelést, a szülőkkel őszintén, de tapintatosan beszéljük meg az esetleges problémákat, s ezzel egyidejűleg a lehetséges segítséget is megadjuk (a rendelkezésre álló anyagi keretek között szakszerű ellátást biztosítunk, vagy partnerintézménybe küldjük a gyermeket)
- A kreatív beállítódás, életszemlélet, az új megtapasztalása, együttgondolkodás és összefogás, kommunikáció, a jó közérzet megtartása intézményünkben alapfontosságú.
- A játékot, az érzelmi, erkölcsi nevelést, nemzetiségi nevelést, a környezet megismerését és védelmét, a hagyományörzést, prevenciót, tehetséggondozást, az egészséges életmódra nevelést, a mozgást fő feladatainknak tekintjük.
- Óvodánk támogatja a nemzetiség iránt érdeklődő lakosság kétnyelvű óvodai szükségleteit, hogy hozzájáruljon a német nemzetiség identitástudatának, kulturális hagyományainak megőrzéséhez, ápolásához, fejlesztéséhez.

Célunk, hogy nyugodt, békés légkörben egymással toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekeket neveljünk, a gyermek egész lényét, akaratának, érzésének, értelmének harmonikus fejlődését segítsük.

7. PEDAGÓGUSKÉPÜNK

A számunkra követendő pedagógusmodell: olyan óvodapedagógus, akire jellemző a gyermekszeretet, a pedagógiai optimizmus, a szülőkkel való együttműködés. Megértő, együttérző és segítőkész. Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő. Jellemzője az önképzés és a továbbképzések iránti aktív érdeklődés. A testületen

belül lehetőséget kínálunk az önállóságra, a kezdeményezésre. A másságot, a különbözőséget elfogadjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük.

A gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvodapedagógusnak napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítéka a testi kapcsolat, az ölelés. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy habár ő irányítja a gyermeket, a gyermek is hat rá, ezért kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési és helyzetfelismerő képesség meglétét. Alapelvünknek tartjuk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

A szakmai munkaközösség pedagógiai megfigyeléseket, feltáró, elemző munkát végez, tagjai bemutatókat tartanak, és módszertani ajánlásokkal segítik egymást. Az eredményesebb munkavégzés érdekében továbbképzéseken rendszeresen részt vesznek és az itt szerzett tapasztalatokat beépítik a gyakorlatba.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Német nemzetiségi óvoda lévén feladatunk, hogy megvalósítsuk a német nemzetiségi nevelés célkitűzéseit, melyet a szakirányú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok biztosítanak. Amennyiben migráns gyermeket fogadunk, az óvoda lehetőségeihez mérten biztosítjuk a gyermek saját kultúrájának, szokásainak érvényre juttatását.

Az óvónői párok kialakításában figyelembe vesszük a tudást, a gyakorlati tapasztalatot, az érdeklődést és az illeszthető személyiségvonásokat, mindez a hatékony pedagógiai munka záloga. A párosok és a dajka eredményesen kiegészítik egymást, együttműködnek, miként a többi technikai dolgozó (óvodatitkár, takarító, kertész-karbantartó, konyhai alkalmazottak) is.

8. DAJKAKÉPÜNK:

A dajka jelenléte és szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelően tájékozódjon az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

- Gyermekszerető, elfogadó.
- Együtt érző, türelmes, segítőkész.
- Magatartásmódja, kommunikációja modell értékű a gyermekek és a szülők számára.
- Aktívan vesz részt a csoport mindennapjaiban.
- Jól együttműködő, partner a gondozásban, nevelésben.
- Képes a gondozási feladatok differenciált ellátására.

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1. GYERMEKKÉP

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda csak kiegészíti a családi nevelés feladatainak ellátását. A mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk. Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meglévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.

Egyre többen választják ezt a zsákfalut új lakóhelyüknek. Az ide települtek nagy része fiatal, kisgyermekes család, akik többnyire új építésű családi házakban laknak. Jellemzően többgyermekes és nagycsaládok élnek itt. A legtöbb gyermek az óvodai élet megkezdése előtt nem jár bölcsődébe. A szülők többsége nagy hangsúlyt fektet gyermeke nevelésére, és az ehhez szükséges feltételek biztosítására, illetve igénylik azt óvodával való folyamatos együttműködést.

2. ÓVODAKÉP

Óvodánk tevékenységközpontú programjával, meglévő személyi és tárgyi feltételekkel biztosítjuk a gyermekek fejlődését.

Intézményünk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek a gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadóórák, befogadás, közös programok, nyílt ünnepek, nyílt napok alkalmával.

Az alapvető óvodai funkciók ellátása mellett (óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkciók) elősegíti az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

A Mesevölgy Óvodában a gyermekek, a szülők, a pedagógusok egyaránt jól érzik magukat. Fontosnak tartjuk a gyermekek személyiségének, sajátos vonásainak elfogadását, tiszteletben tartását, illetve, hogy óvodásainkat szeretet, megbecsülés, bizalom és humor légköre vegye körül.

Feladatunknak tartjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges érzelmi biztonság megteremtését, figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, eltérő fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét. Segítünk személyiségük, tehetségük kibontakoztatását, esetleges hátrányaik kompenzálását.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését. Ez alapján gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörről, sokszínű, életkor-specifikus tevékenységekről, kiemelten a játéktevékenységekről. Mindezeket keresztül juttatjuk el hozzájuk a különböző műveltségtartalmakat, az emberi értékek közvetítését.

A Mesevölgy Óvoda támogatja a nemzetiséghez tartozó és – ha szükséges – a migráns gyermekek kulturális nevelését. Lehetőséget biztosítunk az óvoda napi tevékenységei során kultúrájuk megismerésére (mese, vers, ének, hagyományápolás, ünnepek).

Hét csoportban, vegyes életkori összetétellel dolgozunk. Ez utóbbi a családi modellre épül. Így lehetőség nyílik arra, hogy a testvérek egy csoportba kerüljenek. Ez a csoportszerkezet megkönnyíti a kicsik beszokását, valamint a nagyobbak figyelmességét, empátiáját is nagymértékben fejleszti.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK ÁLTALÁNOS FELADATAI

Alapvető óvodai nevelési feladatunk az óvodás gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

- Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés
- Az anyanyelvi-, német nemzetiségi nyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- Az egészséges életmód alakítása

1. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS KÖZÖSSÉGI NEVELÉS BIZTOSÍTÁSA

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezeket figyelembe véve óvodánkban kiemelten kell kezelnünk, hogy:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermekeket;
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

Óvodánk fontos nevelési feladatai az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása terén:

- Közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása által a gyermekekben az élménybefogadás képességét fejlesztjük.
- Az óvodai élet szervezésével segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség a mások iránti tisztelet, megbecsülés) érzésének és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozását.
- A gyermeki kíváncsiságra építve óvodánk lehetőséget biztosít, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ezzel valósul meg az érzelmek kifejező-képességének fejlesztése. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

- Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése a gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű, ezáltal a gyermek szeretet és kötődés képessége fejlődik.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, sajátos nevelési igényű (SNI), hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus) közreműködésével. Viselkedési problémával küzdő gyermekek esetén kiemelt feladatunk az érzelmi zavarok tompítása, leépítése, az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.

2. AZ ANYANYELVI, NÉMET NEMZETISÉGI NYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Az óvodai anyanyelvi, és német nemzetiségi nevelés a nevelési folyamat egészében jelen van, átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósulásának minden mozzanatában. Minden feladatot, tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását, és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Lehetőséget biztosítunk minden gyermeknek, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, életszerű helyzetekben beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre igyekszünk külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

Óvodánkban az anyanyelvi nevelés során figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek hangképzése fejlődjön, szókincsük bővüljön, kifejező készségük színesebbé váljon.

Összefüggő beszédüket úgy formáljuk, hogy alkalmassá váljanak érzelmeik és gondolataik közlésére, ismereteik gyarapítására, tapasztalatok szerzésére. Fontosnak tartjuk, hogy a nap folyamán a felnőttek (óvodapedagógusok, dajkák) állandó beszédkapcsolatban legyen a gyerekekkel, hiszen a felnőtt beszéde modell a gyermek számára. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, legyen érthető, egyszerű és világos. Ügyelünk arra is, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. A csoportokban előforduló beszédfigyafogatókos gyermekek beszédfejlődésére, kapcsolatteremtésére a közösség ösztönzőleg hat, de a megfelelő szakemberekre – elsősorban logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus – is szükség lenne. Jelenleg óvodánkban ez utóbbi kettő még nincs.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- beszélgetésre alkalmas nyugodt kiegyensúlyozott légkör kialakítása;
- a beszédkezdés felkeltése, fenntartása, ösztönzése mindkét nyelven;
- a beszédfigyelem alakítása;
- színes élmények biztosítása (mese, vers, bábozás, séta, játék), ezekben az óvónő beszédpéldájával, szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) változatos szókinccsel, az érzelmeiket megjelenítő viselkedést fejleszti;
- a gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása;

- a német nemzetiségi hagyományok és szokások ápolása;
- a beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása;
- a beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása logopédus által is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- az érthető, kifejező beszédkésztség alapjai kialakulnak,
- a gyermekek környezetükben megfelelően kommunikálnak
- beszédkésztségük, beszédkedvük erősödik,
- kialakul beszédfigyelmük,
- gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóval és hangsúllyal tudják kifejezni,
- minden szófajt használnak,
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak,
- tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés célja:

Aktív cselekedtetéssel, az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyermeket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.

Az értelmi nevelés további feladatai:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezése, bővítése.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

3. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű, az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során alapozódnak meg azok a magatartásformák, szokások, készségek, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás alapkészségeinek elsajátíttatása egyik kiemelt feladatunk

Ezen belül kiemelten kell kezelnünk:

- A gyermek gondozását, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítését
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítését.
- A gyermek egészségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését

Óvodánk fontos nevelési feladatai az egészséges életmód alakítása terén:

- A helyes higiéniai szokások kialakítása, tisztálkodás, WC- használat

- Helyes szokásrendszer kialakítása a testápolás, az étkezés, az öltözködés terén
- Kulturált étkezési szokásrendszer elsajátíttatása, melyhez óvodánkban biztosítottak az egészséges, korszerű táplálkozás feltételei
- A betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- A délutáni pihenés biztosítása
- A mindennapi testedzés biztosítása
- Az egészséges és biztonságos és esztétikus környezet folyamatos alakítása a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez illeszkedve
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- A megfelelő szakemberek bevonása a prevenciós és korrekciós lelki nevelési feladatok ellátásába (pszichológus, védőnő)

4. A SZÜKSÉGLETEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekekhez, a gyerekeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelést kiegészíti az óvoda, biztosítva az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelést.

Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyek sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás) különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- az egészséges óvodai környezet megteremtése,
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása,
- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása,
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése,

- az egészséges életmód, testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

5. A GYERMEKEK GONDOZÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELADATOK

A gondozás az óvodai nevelőmunkát megalapozó tevékenység, amelynek feladatai részben átalakultak, részben pedig felerősödtek a társadalmi folyamatok hatására. Ma olyan jelenségekkel is találkozunk az óvodában, amelyek nem voltak jellemzőek néhány évvel ezelőtt. A zavartalan fejlődéshez, az egészség fenntartásához, a betegségek megelőzéséhez a gyermekek fokozott gondozása elengedhetetlen követelmény.

A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt feladata, ami az óvónőt nem mentesíti a tényleges teendőktől, csupán arról van szó, hogy neki kell koordinálnia, megterveznie, átgondolnia a többiek munkáját is.

Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása a veszélyforrások minimálisra csökkentése, a napirend helyes kialakítása a gondozási feladatok végzését könnyíti meg. Az óvodába kerülő gyermek számára a környezetváltozás, az idegen emberek, új életfeltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly nehézséget jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak.

A gondozás, a gyermekkel való törődés az első kapocs, ami közel viszi a felnőttet a kicsihez, ami lehetővé teszi az átmeneti problémák kezelését.

Az óvodának a gondozás olyan klasszikus feladata, amit nem adhat fel, amit nem hanyagolhat el, amit nem helyettesíthet mással.

Addig nem fejleszthető a gyermek, amíg nincs biztonságérzete. Ebből következően az óvodai csoportban leginkább azt kell biztosítani, hogy a gyermek kellemes, jó légkörben végezhesse a tisztálkodást, a WC használatát, öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőit.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a gondozási teendők növekedésével számolunk.

Nem az a cél, hogy a gyermekek helyett, a gyermeket kiszolgálva mindent a felnőttek végezzenek el, hanem, hogy megtanulják önállóan ellátni magukat. Ehhez nyújtanak segítséget a felnőttek. Fontos ezen a területen is a családdal való szoros együttműködés, egymás tájékoztatása és a rendszeresség mindkét fél részéről a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakítása érdekében. Az egyéni bánásmód, az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembevétele a gondozás esetében is érvényesül.

Egészséges, korszerű táplálkozás:

- a gyermekek számára eddig ismeretlen ételek elfogadtatása
- különféle anyagcserezavarokban szenvedő gyermekek egyéni étrendjének megoldása
- mindenkori folyadékigény kielégítése
- óvodánk saját főzőkonyhával rendelkezik, naponta biztosítjuk a gyermekek számára az egészségük megőrzéséhez nélkülözhetetlen, létfontosságú tápanyagokat.

Tisztálkodás:

- kézmosás, törölközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére szoktatás
- WC és WC papír helyes, rendszeres használatára szoktatás – különös tekintettel a kislányokra

Testedzés:

- levegőzés, mozgás
- a napi tevékenységek során minél több időt töltsenek a szabadban

Délutáni pihenés:

- nyugodt légkör megteremtése
- a délutáni pihenés idejének biztosítása a gyermekek egyéni alvásiigényének figyelembevételével

Szokásrendszer

Az óvoda mindennapi életének zökkenőmentességét, harmonikusságát és nyugalalmát biztosítja, ha megfelelő szokásrendszert sikerül kialakítani. A szokásalakítás hosszú, fáradtságos munka, ami olykor unalmasnak is tűnik, hiszen a jó szokásrendszer a mindennap gyakorolt cselekvések sorozatának állandó ismétlése. Azt azonban nyugodtan állíthatjuk, hogy a fáradtság később nagyon is megtérül a három – négy évig tartó óvodai nevelés során. A szokásalakításban is elsődleges maga a cselekvés, a tevékenység, ami az egész személyiséget fejleszti. A feladatmegoldás ez esetben is öntevékenységre és a gyermek aktív együttműködésére épül.

A szokásrendszer kialakítása az utánzáson és az ezzel összefüggő azonosuláson nyugszik. A szoktatás esetében tehát a példamutatásnak van kiemelt szerepe. Ez igazán egyszerűen belátható, hiszen köszönni megtanítani gyermeket úgy lehet, ha az óvónő is köszön minden nap minden egyes gyereknek. A szokástanításnak azért is van jelentősége a személyiségfejlesztés szempontjából, mert egy általános tudatmentesítő szerepe van. A jól kialakított szokások, melyek rendszert alkotnak, nem kívánnak akaratkifejtést a gyermektől, és nem kell koncentrálni sem, hiszen automatikusan cselekszik a gyermek, amikor belép a csoportszobába és köszön, amikor belépés előtt megtörli a lábát, igényévé válik az étkezések előtti kézmosás, stb. A szokásrendszer kialakulásával a mindennapi cselekvések egy része gazdaságosabbá válik, kiküszöbölődnek a felesleges mozdulatok, mindenki számára egyértelmű keretet kap a napi óvodai élet.

A szokásalakítás módja tehát: **utánzás→ismétlés→tudatossá váló cselekvés.**

Azért tekintjük nagyon fontosnak a szokások és szokásrendszerek kialakítását, mert a csoport nyugalalmát, derűs légkörét alapvetően befolyásolja a kialakított szokásrendszer minősége. Erre építhető fel a harmonikus, kiegyensúlyozott tevékenységekkel teli napi óvodai élet.

A szoktatás szabályai:

- A szokáskialakítás gyors sikere a csoportban dolgozó óvodapedagógusok, dajkák munkájának teljes összhangjával érhető csak el, melyhez teljes határozottság szükséges mindenki részéről.
- A szoktatás tökéletes beidegződést, begyakorlást jelent.
- A szoktatás alatt nem tehetünk kivételt, nem lehet kihagyás, a szokás automatikussá válása érdekében.
- A rendszeres odafigyelés a szokás kialakításának folyamatában a pozitív példa, a pozitív motiválás és a tényleges cselekvés vezet a leggyorsabb eredményre. Az öntevékenység, az örömmel végrehajtott cselekvés itt is gyorsabbá és biztosabbá teszi a végeredményt.
- A szokások kialakítását mindjárt az első óvodai napon elkezdjük.
- A megvalósítás sikere a rendszeres napi gyakorláson múlik.
- A szoktatás során célokat tűzünk ki, feladatok elé állítjuk a gyermeket.

- A végrehajtást ellenőrizni, értékelni szükséges. A követelésnél mindig vegyük figyelembe a gyermek adott lehetőségeit, konkrét helyzetét és életkori sajátosságait.
- Ne legyen túlzott az elvárásunk, de alultervezett sem.

A befogadás

Nagyon sok türelmet, gyöngédséget és időt igényel a gyermekek „beszoktatása”. Ez mindenki számára megnyugtató, ha fokozatosan és folyamatosan történik. Ilyenkor a gyermek és a szülő egyéni igényei szerint először 1-2 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el a kisgyermek az óvodában eleinte anyukájával, később nélküle. Nincs szabály arra vonatkozóan, hogy meddig tartson a folyamat, 1-2 hétig vagy tovább. Minden gyermek esetében egyénileg, a szülővel közösen kell ebben a kérdésben dönteni.

A befogadás alatt lehetővé tesszük, hogy gyermekek kedvenc játékokat behozhassák az óvodába. A csoportba járó gyermekeket is felkészítjük az újak fogadására, hogy minden tekintetben biztosított legyen a szeretetteljes légkör és a jó hangulat az ismerkedés időszakában. Ez alatt az időszak alatt nem kívánjuk meg egyetlen új gyermektől sem, hogy bekapcsolódjon a csoportban folyó tevékenységekbe. Az önkéntesség a befogadás alatt hangsúlyos szabálya a gyermekekkel való foglalkozásnak. Az utánzási hajlamra építve előbb-utóbb úgyis minden gyermeknél elérjük, hogy beilleszkedik a csoportba, és bekapcsolódik a tevékenységekbe. A befogadás során kiépül a gyermekekben az a bizalom, amely később az óvónők, a dajka és a gyermek aktív együttműködését meghatározza. A bizalom kiépítése a szülők irányában is rendkívül fontos. Éppen ezért jó, ha a befogadás kezdeténél a szülők bent tartózkodnak az óvodában, mert saját tapasztalataik győzik meg őket arról, hogy gyermekük jó helyre került.

A fejlesztés azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása és az óvodai nevelőmunka alapvető feladata: olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, amely a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1 A NEVELÉS IDŐKERETEI

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, amely biztosítja a gyermek számára a nyugalmat, a kiegyensúlyozottságot és a kiszámíthatóságot.

1.1 Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. **A napirenden belül óvodásaink legfontosabb tevékenysége, a játék.**

A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel – különösen tavasszal és nyáron – a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges mindez, csupán annak időtartamát csökkentjük.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye.

A napirend általános időkeretei 11,5 órás nyitva tartás esetén:

• játék és szabadon választott tevékenységek	6,5 óra
• étkezés és pihenés	3 óra
• öltözködés és tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
• komplex foglalkozás	0,5 óra

A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek zavartalanságát.

2.1 Heti rend

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítunk össze. A heti rend összeállításánál fontos, hogy minél több idő jusson a gyermeki tevékenységekre, ötletek és javaslatok meghallgatására vagy közös megvitatására.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nem csak a komplex foglalkozások helyei, de az időkereteket is szükség szerint megváltoztatjuk.

A heti rend általános tartalma:

Naponta: mindennapi testnevelés, mese-vers

Hetente 1-szer: testnevelés foglalkozás

Hetente legalább 2-szer: művészeti tevékenységek
külső világ tevékeny megismerése

2 AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során a négyes feladatrendszerből kiindulva (játék és tanulási-, társas és közösségi-, munka-, és szabadidős tevékenység) tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználásra. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítjuk a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkába. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve tervezzük. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezük a hangsúlyt. Kevesebbet, de alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógus számára. Személyiséglapot vezetünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése, a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

Az óvónő feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Féléves nevelési terv készítése az óvodai csoportnaplóban
- Heti tanulási terv készítése az óvodai csoportnaplóban
- Féléves nevelési-tanulási terv értékelése az óvodai csoportnaplóban
- Éves értékelés az óvodai csoportnaplóban
- Gyermekek személyiséglapjának vezetése
- A gyermekek mérése

V. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

A hozzánk járó gyermekek szülei, gondviselői jelentik az óvoda elsődleges kapcsolatrendszerét. Ebben a viszonylatban erősíteni kívánjuk azt a szemléletünket, hogy a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük a gyermekeket. A szülői munkaközösség alátámasztja, és egyben elősegíti az óvoda nevelő-oktató munkáját és az óvoda szülőkkel való kapcsolatát.

Községünk más intézményeivel folyamatos és hagyományörző kapcsolatra törekszünk. Ez jellemzi a nemzetiségi szervezetekkel létrejött kapcsolatainkat is.

1. Kapcsolat a szülőkkel

- A gyermekek optimális fejlődése érdekében fontosnak tartjuk a szülőkkel való szoros kapcsolat kiépítését.
- Megpróbáljuk az egyes családok szokásait és együttélési szabályait megismerni és elfogadni.
- A szülők problémáit a legmesszebbmenőkig próbáljuk tolerálni, és nekik a lehetőségeinkhez mérten segítséget nyújtani.
- Naponta információkkal szolgálunk a szülőknek gyermekükről, ha erre igényt tartanak.
- Informáljuk a szülőket az óvodai programokról, és próbálkozásokat teszünk a velük való szoros együttműködés megvalósítására.

Az együttműködés formái:

- Nyílt nap a beiratkozás előtti szombaton
- Családlátogatás - mielőtt a gyermek óvodába lép és szükség szerint később is
- Beszoktatás az anyával, vagy más családtaggal
- Fogadóórák
- Szülői értekezletek: fontos információk, személyes beszélgetések, aktuális problémák megvitatása
- Karácsony és anyák napja - ünnepi köszöntő a gyermekekkel
- Közös rendezvények szervezése a szülőkkel: Márton napi felvonulás, Mesevölgy Nap
- Szülői munkaközösségi értekezletek

Némely esetben a nagyszülők bevonása is indokolt, gyakran előfordul, hogy az óvodai élet aktív részesévé válnak, segítő együttműködésükre biztonsággal számíthatunk.

2. Kapcsolat az iskolával

A pilisborosjenői Német Nemzetiségi Általános és Alapfokú Művészeti Iskolával olyan tartalmi kapcsolatra törekszünk, amely a gyermekek zavartalan iskolakezdését segíti elő. A kölcsönös érdeklődés kialakítása hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék, értekezletek, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés.

3. Az óvoda további kapcsolatrendszere

Pilisborosjenő Község Önkormányzata
Pilisborosjenő Német Nemzetiségi Önkormányzat
Pilisborosjenői Német Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Pedagógiai Szakszolgálat – Pilisvörösvár
Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat
Katolikus és református egyház
Reichel József Művelődési Ház és Könyvtár
Gyermekorvos, védőnő, fogorvos
Pest Megyei Intézményfenntartó Központ 1. sz. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ
Budapesti Korai Fejlesztő Budai Ház
Országos és Fővárosi Német Kisebbségi Önkormányzat
Egészségügyi családi napközi

VI. A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS FORMÁI

A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján, a Nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit figyelembe véve alakítja ki. A tartalmakhoz felhasználja a nemzetiség nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúrájának értékeit. Az óvodai nevelés kiterjed a hagyományok, szokások továbbörökítésére és a nemzetiségi identitás megalapozására és fejlesztésére.

A nemzetiségi nevelést folytató óvoda mindkét nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül.

1. A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelés jelenleg 7 csoportban, a gyermekek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusok rendelkeznek német nemzetiségi diplomával, ismerik a svábok szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkinccs továbbörökítése.
 - A nemzetiségi identitástudat kialakulásának elősegítése.
 - Nyelvi környezet biztosítunk a gyermekek számára.
 - A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermekek nyelvismeretét – törekszünk a német nyelven folyó minél teljesebb kommunikációra. Az óvodapedagógusok biztosítják a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel az utánpótláson alapuló nyelvelsajátítást.
 - A gyermekeket felkészítjük a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására.

Fontosnak tartjuk, hogy óvodásaink megismerjék a nemzetiségi szokásokat, ünnepeket, ápolják a hagyományokat. Ennek érdekében német nemzetiségi táncokat, dalokat,

mondókákat tanítunk nekik. Rendelkezünk nemzetiségi gyermekruhákkal, melyben óvodásaink különféle ünnepeken vesznek részt.

Célunk, hogy minél több nemzetiségi gyermek fesztiválon mutatkozhassunk be.

Jó kapcsolatot ápolunk községünk nemzetiségi önkormányzatával.

VII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

1. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből érkeznek, néhányan közülük hátrányos helyzetűek. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, a segítségnyújtás. Segíteni kell a közösségbe való beilleszkedésüket, az egészséges életmód szokásainak (étkezés, tisztálkodás, mosdóhasználat) kialakítását Különös figyelmet fordítunk viselkedéskultúrájuk alakítására. Mindezt szerető-elfogadó, tapintatos nevelőmunkával érhetjük el, nemcsak a gyermekek vonatkozásában, de a családdal való kapcsolattartásban is. Célunk a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése, a gyermek iránti felelősségünk vonatkozásában.

Sajátos nevelési igényű gyermek kevés van óvodánkban. A gyermekeként változó sérülés mértékétől függően (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő) kiemelt figyelmet fordítunk fejlesztésükre. Szüleiket rendszeresen tájékoztatjuk fejlődésükről.

2. A GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A gyermekvédelmi munka fő feladata a prevenció, a veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása. Az egyéni bánásmód, a személyes kapcsolattartás a gyermekvédelmi munka egyik fő feladata. A nevelési évben valamennyi óvodapedagógus kiemelt feladata közé tartozik a gyermekvédelem. Az ő munkájukat koordinálják és segítik a gyermekvédelmi felelősök.

Óvodánkba a gyermekek általában rendezett családi környezetből jönnek. Ápoltak, tiszták, gondozottak.

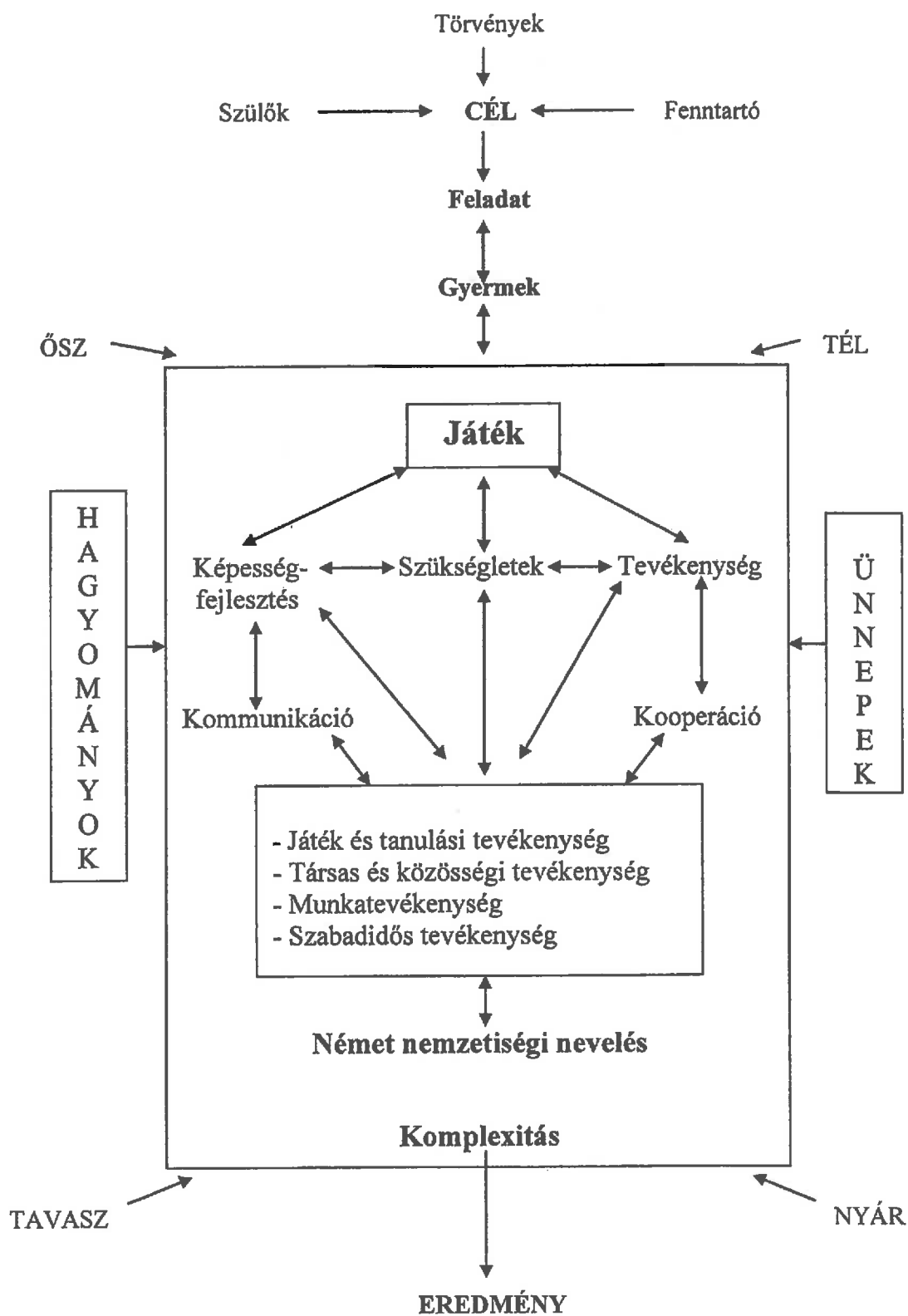
Jövendő óvodásainkat családlátogatás keretében, a befogadást megelőzően meglátogatjuk. Ez megfelelő alkalom arra, hogy felmérjük a gyermek családi körülményeit, ha szükséges jelezhessük tapasztalatainkat a védőnőnek, valamint a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálatnak. Eddig erre még nem volt példa.

Szükség esetén év közben máskor is felkeressük azokat a családokat, ahol erre igény mutatkozik (pl. nehezen beilleszkedő gyermek, nevelési problémák). Az óvónők törekednek a családdal együtt a problémák megoldására.

A védelemben vett óvodás esetében konzultációt tartunk a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat vezetőjével. Ettől fogva közösen, összehangoltan és különös figyelemmel kísérjük a gyermek fejlődését.

Feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik.

Programunk rendszerábrája

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A PEDAGÓGUS FELADATAI

1. JÁTÉK

A játék a 3-7 éves korú gyermekek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége, a személyiségfejlesztés alappillére. Ezen belül fejlődnek értelmi képességeik, érzelmeik, beszédük, viselkedésük, ízlésük, társas kapcsolataik. A játékban a gyermek jól érzi magát, s ez önkifejezésének a legfőbb formája és forrása. Játékban a gyermek kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja, és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket, ugyanakkor megoldási módokat is kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. A játék kicsiben maga az élet, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért, az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebbé válhat.

- A gyermeknek joga van a játékhoz, életének ez ad értelmet, ebben, és csakis ebben fejlődhet.
- Ebben ismeri meg a világot. Ez az ő munkája, alkotása, legfontosabb tevékenysége.
- A játék semmi mással nem helyettesíthető, önként vállalt gyermeki tevékenység.
- A játék alapvető és legfőbb tevékenységi forma.
- A játék segíti a gyermek tájékozódását környezetében, erősíti a gyerekek döntésképeségének fejlődését.
- Pozitív érzelmi töltésű tevékenység.
- A játék során alakul ki a legtöbb kommunikációs helyzet, mely sok lehetőséget rejt a nyelvi ismeretek önként vállalt reprodukálásához, alkalmazásához és a kommunikációs helyzetekben való tájékozódáshoz.

Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást.

Spontán játéknál feladatunk:

- A tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó jelenlét.
- Ha a gyermekek kérnek, bekapcsolódunk és ilyenkor az óvónő is kettős tudattal él.
- A beavatkozás mértékét és módját mindig az
 - adott helyzet
 - adott csoport
 - a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg.

A kezdeményezett játék esetén:

mi indítjuk el a játékot: ötleteket adunk, javasolunk úgy, hogy közben alkalmazkodunk:

- a gyerekek megnyilvánulásaihoz,

- a helyzethez,
- a személyes igényekhez,
- a gyerekek kérdéseikhez.

Feladataink a játékhöz szükséges feltételek biztosításához:

- A nyugodt, derűs légkör – mely alapfeltétele a játéknak – egy alapvető szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kívül, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.
- A megfelelő hely biztosítását a csoportszobákban a bútorok praktikus, ésszerű elrendezésével úgy alakítottuk ki, hogy otthonos legyen, a variálható játszósarkoknak, kuckóknak, a szabad mozgásnak lehetőséget biztosítson. A csoportszobák játékterei nyáron, ősszel, tavasszal a csoportszobák előtti teraszokkal is bővülnek. Itt mozgásos játékok szervezésére van lehetőség. Az óvoda udvara is lehetőséget nyújt az állandó játszóhelyeken túl, spontán játékok megszervezéséhez mozgatható kiegészítő játékeszközökkel. A játékhöz szükséges időkeretet rugalmas, részben folyamatos napirendünk biztosítja. Játékeszközök balesetmentesek, esztétikusak, fejlesztő hatásúak, megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak. Az élményszerzés lehetőségét közvetlen tapasztalatszerzés útján biztosítjuk. Figyelünk arra, hogy a gyermekeknek legyenek élményháttereik (piac, bolt, posta).
- Csoportalakító játékokkal, társasjátékokkal, együttműködést fejlesztő játékokkal segítjük a kapcsolatok kiépítését.
 - Szituációs és szimulációs játékokkal ösztönözzük a kapcsolatokat, a konkrét megoldások keresését, lehetőséget biztosítunk a beszédképesség fejlesztéséhez.
 - Hagyományos játéklehetőségek megteremtésével a klasszikus óvodai játékfajtákban biztosítjuk a játékok gazdagítását az egyéni sajátosságok figyelembevételével.
 - *Szerepjátékban* alakítjuk a viselkedéskultúrát, segítőkészséget, alkalmazkodóképességet, aktivitást, a kommunikációs szerepek megfelelő viselkedésmódokat.
 - *Dramatizálással*, bábozással erősítjük a pozitív magatartásformát, a kifejezőképességet mindkét nyelven.
 - *Szabályjátékban* fejlesztjük a szabályok betartását.
 - *Konstruktív*, építő játékokban segítjük az összerakosgatás, szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósulását.
 - *Barkácsolásban* minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg.
 - *Szabadban történő* játékokban segítjük a társas kapcsolatok kedvező alakulását, az együttműködést, a mozgásigény kielégítését.
 - Mindig akkor és annyit segítünk, amennyire a gyerekeknek szüksége van.

Gyermeki tevékenységek:

- Változatos tevékenység a klasszikus óvodai játékfajtákban;
- Szituációs-szimulációs játékok;
- Érzékelőjátékok;
- Énkép fejlesztő játékok;
- Csoportalakító játékok,
- Társasjátékok;
- Nyelvi didaktikus játékok;
- Természetet és környezetet vizsgáló játékok.

Módszertani alapelveink:

- Alkalmazkodó, helyzetfelismerő képességből következően szituációtól függően válasszon az óvónő konkrét játéksegítő módszert.
- Amennyiben a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő legyen követője, szemlélője a játéknak, hagyja cselekedni a gyermekeket.
- Ha szükség van rá, legyen az óvónő játékkezdeményező, modellnyújtó.
- Akkor avatkozzon be az óvodapedagógus, ha a gyermekek durvák, agresszívek, vagy ha kéri.
- Az óvónő az egyéni sajátosságok figyelembevételével segítsen ötletadásban, témaválasztásban.
- Fontosnak tartjuk az együttjátszást, az együttérzést, a türelmet, a játékba való beleélését.
- Minden gyermek teljesítményét önmagához képest mérjük és értékeljük.
- Nem csak az eredmény a fontos, hanem az igyekezet, a tevékenység.
- Kreativitáson nem csak újak a létrehozását értjük, hanem minden érdeklődéssel, buzgalommal, odafigyeléssel végzett tevékenységet.

1.1 Játékba integrált tanulás

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, és ezáltal fejlődnek. A játékba integrált tanulás azt jelenti a gyakorlatban, hogy a gyermekek a tevékenységek után visszatérhetnek választott játékukhoz.

A tanulás valamennyi képességekben spontán és szervezett helyzetekben ad lehetőséget az ismeretek bővítésére, kiegészítésére. A tanulás erősíti a szándékos figyelmet, segíti a figyelem terjedelmének és tartalmának növelését.

- A tanulás célja a figyelem átvitele és megosztása.
- A képi gondolkodás lehetőségével segíti az elemi, fogalmi gondolkodás kialakulását. Erősíti a felidézés képességét.

A játékos tanulás során fejlődik a megismerő tevékenység, pontosabbá válik a valóságról alkotott kép. A spontán és szervezett tanulási helyzetekben a szándékos figyelem kialakítását segítjük a figyelem terjedelmének, tartalmának növelésével. Erősítjük a felismerés képessége mellett a felidézést. A szemléletes, képi gondolkodás erősítésével megalapozzuk az elemi, fogalmi gondolkodást.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, cselekvésre és közben új felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek, azaz szinte észrevétlenül, játszva tanul. A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás, cselekedtetés a legfontosabb a 3-7 éves gyermekek szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

A tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos, minta és modellkövetés, magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- Spontán játékos tapasztalatszerzés, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai a játék és tanulási tevékenységgel kapcsolatban:

- A gyermekek zavartalan játékához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz) biztosítani.
- Megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és indirekt módon befolyásolni.
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartani.
- Szükség esetén bekapcsolódni a játékba, együttjátszani a gyermekekkel.
- A pozitív magatartásformákra, megnyilvánulásokra építeni.
- A példamutatás, mert ez hat a leginkább a gyerekekre.
- Minden gyermek érezze a szeretetünket.
- Fontosnak tartjuk megtanítani a gyerekeket játszani, a fejlettségi szint figyelembevételével.
- Olyan szituációkat teremteni, gazdag, sokféle tevékenységet szervezni, amelyekben a gyermek saját kezdeményezéséből cselekedhet, saját elképzeléseit valósíthatja meg, amelyekben önkifejezésére maximális lehetőséget kap.
- A különféle képességek fejlesztése játékos tevékenységek biztosításával.
- Lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék felfedezése érdekében.
- Megismertetni a gyermekeket olyan játékokkal, melyek a kisebbség hagyományaiból, szokásaiból erednek.

2. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az óvodai irodalmi nevelés – az anyanyelvi neveléstől elválaszthatatlan – az óvodai élet egészét átható folyamat. A mese-vers éppen úgy, mint a játék a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, ezért fontos és hangsúlyos helye van a nevelésen belül. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének egyik

legfőbb segítője, és különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák az óvodások a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik a gyermekek, erre tekintettel vagyunk. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Cél:

- Örömmel hallgassanak népi és klasszikus, értékes modern mesét, verset, elbeszéléseket.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezésük.
- Alakuljon irodalmi érdeklődésük és fejlődjön ízlésviláguk.
- Szorongásaik, félelmeik oldódjanak, hiszen a mese visszaigazolja a gyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál.
- Irodalmi tapasztalataikat alkalmazzák konfliktusaik megoldására, indulataik kezelésére
- Örömmel vegyenek részt a mesék versek felidőzésében, újraalkotásában, dramatizálásban, bábozásban.
- Gondosan bánjanak a könyvekkel.
- A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és/ vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezésük egyik módjává váljon.

Az óvodapedagógus feladata:

- Oldott, meghitt, harmonikus légkör, idő, hely és együttlét biztosítása;
- Az anyanyelv megismertetése, változatos irodalmi élmények közvetítése a korosztálynak megfelelő műfajok által (mese, vers), a beszélővé és olvasóvá nevelés megalapozása.
- Az óvónő feladata a gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő, nyelvtanilag tiszta, esztétikailag értékes vers- és meseválasztás.
- Az óvónő keltse fel és mélyítse el a gyermekek irodalom iránti érdeklődését.
- Fejlessze a gyermekek beszédét, bővítse a gyermekek szókincsét.
- Szorongás, félelem oldódása a mesével, verseléssel.
- Mesélés, verselés, mondókázás közben a gyermekkel szoros érzelmi kapcsolatot alakít ki, így a játéktevékenységhez hasonlóan, a gyermek a mesehallgatás elengedett intim állapotában belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- Mindennapos verselés, mesélés, ismétlés spontán és kötetlen kezdeményezésekkel is, lehetőség szerint mozgással és énekkel kísérve, hiszen a játékos mozgással összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek nemcsak a gyermek anyanyelvi neveléséhez járulnak hozzá, hanem érzelmi biztonságához is. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.
- Lehetővé teszi, a mesék, versek felidőzését, újraalkotását, saját mesélést, dramatizálást, bábozást.
- Könyvnézegetés, a könyv szeretetére, megbecsülésére nevelés.

A tevékenység megszervezése:

A mese, vers, bábozás, dramatizálás a gyermek és az óvónő részéről történhet tudatosan, célirányosan, és spontán is. Nem biztos, hogy a foglalkozási kereteken belül maradunk. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A mesélés és a verselés spontán létrejövő lehetőségeinek kihasználását ugyanolyan fontosnak tekintjük, mint az óvodapedagógus által előre megtervezett mesének vagy versnek kezdeményezés vagy foglalkozás formájában való megvalósulását. Tehát a keretek egyenrangúak, a lényeg mindig az, hogy színvonalas és a gyermek érdeklődésével kísért irodalmi élménynyújtás legyen a mindennapi mesélés, verselés. A mesélés módja, azaz a foglalkozás formája az óvodapedagógus döntésétől és az adott helyzettől függ.

Az irodalmi élmények feldolgozását különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával segítjük elő. Csak abból a gyermekből lesz jó beszélő és jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában.

A felhasznált irodalmi anyagban a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs adja. Ide tartoznak a népszokásokhoz, évszakokhoz, állatokhoz, természeti jelenségekhez, gyermeki tevékenységekhez, ünnepekhez kapcsolódó gyermekirodalmi, gyermekköltészeti művek, népi rigmusok, mondókák, történetek.

Természetesen, a gyermekkel mese közben közvetlen kontaktust fenntartó, élő mesélésnek van a legnagyobb hatóereje. Ezért arra is figyelünk, hogy minél több mesét tudjunk kívülről elmondani.

A nemzetiségi nyelvén is megismerkednek mondókákkal, versekkel, rövidebb – koruknak megfelelő szókincset tartalmazó – mesékkel, melynek könnyebb megértését szemléltetőeszközök segítik.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A pozitív élmények hatására gyermekeink nyitottá válnak az irodalom szépségei iránt.
- A mesék, versek cselekménye, tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal, ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre, elindítja az ok-okozati összefüggések felismerését, szemléletmódjának, világképének kialakulását.
- Képesse válik a valóság és a képzelet közötti különbségek felfedezésére.
- A mese – képi és konkrét formában- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
- A versek felidézése kondicionálja figyelmét, képzeletét, emlékezetét.
- Képesse válik egyszerű mesék, történetek kitalálására, elmondására.
- Várja, kéri a mesemondást, maga is segít a mesehallgatás feltételeinek kialakításában.
- Figyelmesen, csendben hallgatja a mesét.
- Képes kedvenc történeteit elmesélni, eljátszani, elbábozni, a kedvelt mesehőssel megtörtént dolgokat beleviszi játékába, lerajzol egy-egy meserészletet.

3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodai ének, zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték, a gyermektánc vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából kitüntetett helyet kap. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel magyarul és németül egyaránt.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés, a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, séták.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. Tehát ez a feladat sem korlátozódik csupán a foglalkozások időtartamára.

Az érzelmeken keresztül megszerettetjük az éneklést, az énekes játékokat.

A német dalok, rigmusok, játékok, valamint a nemzetiségi táncok, beépülnek az ének-zenei nevelés anyagába.

Fontosnak tartjuk a zenei élményhez juttatást. Zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket fejlesztjük. Változatos tevékenységeken keresztül aktív szókinccset, nyelvi kifejezéseket sajátítanak el mindkét nyelven óvodásaink, fejlődnek a nagymozgások, finommotorika, testséma, térorientáció területén is. Zenei képességfejlesztésben szókinccsük bővül a fogalompárok, zenei hangszínek, hangszerek megnevezésével. Zenei képességfejlesztésben megismertetjük a zene sajátosságait (zenei hangsúlyok, mozgásformák, speciális mozgások révén).

A Kodály-Forrai módszer tökéletességét az egész világ elfogadja, melyet az ORFF módszer alkalmazásával egészítünk ki. A gyermekeknek lehetőségük nyílik a ritmushangszerek használatára. Zenehallgatásra nevelésben nép- és műdalokat, más népek zenéit, kórusműveket, hangszeres zeneműveket hallgatnak. Ünnepek alkalmával az óvónői kórus többszólamú dalaival ismerkedhetnek meg a gyermekek. Zenei élményük, ízlésük ez által is bővül.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén:

- Élvezettel hallgat zenét.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül énekelni, a kisebbség nyelvén is.
- Tud dallam vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud társaival térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos-játékot, a kisebbség nyelvén is.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tappsal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísélni.

4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése, mely tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. Ezek által lehetőség nyílik a gyermekek tér-formaszín képzetének gazdagítására, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítására. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz (a kiválasztásnál szem előtt tartjuk a praktikumot, a célszerűséget és az esztétikumot), amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Az óvodapedagógus egyik legfontosabb feladata, hogy az eszközök helyes, valamint balesetmentes használatát mielőbb elsajátítsák a gyermekek. Ezek további tökéletesítését pedig egyénre szabottan, alkotás közben segítjük.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak remek gyakorlási lehetőséget rejtenek a rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, kézimunkázáshoz az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges.

Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Az óvodában lehetőségük van a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Kis sarkot vagy szekrényt biztosítunk, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek, és így a kisebbek is örömmel ismerkedhetnek meg a különböző szerszámokkal.

Ez a lehetőség széleskörű lehetőséget biztosít a nyelvi ismeretek bővítésére. A gyermekek az alkotó-, alakító tevékenység közben használják a nemzetiségi nyelvet, a színek, formák, eszközök, alkotások megnevezésénél.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Képpalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örülnek a saját és társaik alkotásaiknak, valamint a közösen készített kompozícióknak.
- Téralakításban bátrak, kezdeményezők, ötletesek.
- Tudnak gyönyörködni, rácsodálkozni a szépre.
- Fejlődik alkotóképességük, fantáziájuk csiszolódik.
- Tudnak beszélni az alkotásokról és megfogalmazzák értékítéletüket.
- Jókedvvel, szívesen alkotnak.

5. MOZGÁS

Az óvodáskorú gyermekek életét áthatja a mozgás, a mozgásos aktivitás, amely örömforrás a gyermek számára. Közismert tény, hogy a mozgásöröm és az értelmi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

Egy óvodás gyermek szinte egész nap mozog. Rendkívül nagy ebben az életkorban a gyermekek mozgásigénye:

- Ez a mozgás egyrészt a mindennapi élet során végzett csekélyebb intenzitású, természetes hely- vagy helyzetváltató mozgásokból áll, illetve a spontán, játékban megjelenő mozgástevékenységekből.
- Másrészt azokból a mozgásokból, amelyeknek már kimutatható kedvező egészségügyi hatásai vannak (például: járás, futás, tánc, kerékpározás, kerti munka stb.).

Az óvodáskor a nagy-és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, ezért nagyon fontos ezt az intenzív fejlődést sokszínű, változatos, örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, lehetőségekkel, játékokkal elősegíteni.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei: komplexen hatnak a személyiségfejlődésre- alakul önbizalmuk, pozitív énképük, önkontrolljuk, erkölcsi érzékük, kommunikációjuk, társas viselkedésük, problémamegoldó gondolkodásuk és még sorolhatnánk a kedvező hatásokat.

Az óvodai mozgásos tevékenységnek alapvetően két formája van

- A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenység
- Az irányított mozgásos tevékenység.

A spontán, játékban – azon belül is a szabad, játékban megjelenő mozgásnak is van egészségügyi hatása. Minden mozgást a vázizomzat mozgása hoz létre, és energiafelhasználással jár.

Spontán játékban fejlődik a gyermekek nagymozgása (kúsznak, másznak, járnak, ugranak, esetleg futnak közben) ezzel együtt:

- fejlődik szem-kéz, szem-láb, vizuomotoros koordinációjuk, érik téri tájékozódási képességük;
- spontán játékban fejlődik a gyermekek finommotorikus készsége, képessége is.

A gyermekek társas közegben játszanak, érzelmeket élnek át, indulatokat dolgoznak fel, megismerik önmagukat és társaikat, társaikhoz való kapcsolódási lehetőségeiket, fizikai határaikat, önálló döntéseket hoznak, problémákat oldanak meg, ezáltal a teljes személyiségük folyamatos fejlődésben van.

A szabadtéri szabad (spontán) játék rendkívül fontos színtere a gyermekek nagymozgásai fejlődésének.

Rendkívül fontos, hogy a gyermekek sokat mozoghassanak (évszaknak megfelelően) a szabad levegőn. A mozgás hatékonyságát a kényelmes öltözet segíti, erre fontos a szülők figyelmét felhívni.

Napi szinten (persze időjárástól függően) igyekszünk kihasználni az óvoda udvara által nyújtott lehetőségeket.

A gyermekek napi mozgását, nagymozgását a kertünkben található játékeszközök fejlesztik, azonban lehetőség szerint még fontos eszközök beszerzése nélkülözhetetlen. Nagy szabad tér áll a gyermekek rendelkezésére futásra, mászóvár, csúszda, homokozó, mókuserék, egyensúlyozó lépegető, trambulín, libikóka fejleszti mozgásukat. Óvodásaink sokat labdázhatnak, focizhatnak, melyhez mobil kapuk állnak rendelkezésükre, óriás labdával ugrálnak.

A nemrég kialakított gumiszőnyegen is tudunk tornázni, mozgásos szabályjátékokat játszani (például: karikával, labdával) illetve a gyermekek szabadon tornázhatnak itt.

Kialakítottunk a motorozáshoz, biciklizéshez is alkalmas helyet, a balesetek elkerülése érdekében a többi játéktértől elkülönített részen.

Az óvodai mozgásos tevékenység másik nagyon fontos formája (a spontán játékban végzett mozgásos tevékenység mellett) az irányított mozgásos tevékenység, egészségfejlesztő testmozgás.

Az egészségfejlesztő testmozgás az óvodai csoport napirendjétől, napszaktól, évszaktól, időjárástól függően történhet a csoportszobában, az udvaron, illetve a mi esetünkben-, a művelődési házban.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek, minden nap egészségfejlesztő mozgást végezzen, egyéni képességeinek megfelelően.

Ha egy gyermek mozgáskoordinációja, idegrendszeri érettsége feltűnően elmarad az életkorának megfelelő szinttől, erről a szülőt tájékoztatjuk, felhívva a fejlesztési lehetőségekre is (például, tervezett szenzomotoros fejlesztés).

Óvodánk székhelyén tornaszoba, telephelyén tornaterem áll a mindennapos és heti testnevelés foglalkozások rendelkezésére. Ehhez sok mozgásfejlesztő eszközünk áll rendelkezésükre: trambulínok, labdák, fából készült egyensúlyfejlesztő eszközök, szenzomotoros fejlesztéshez gördeszkák, babzsák, „tüskés” labdák, medicinlabdák, karikák, padok.

Tervezett egészségfejlesztő testmozgás során törekszünk a következőkre:

- Minden gyermek egyéni szükséglete és képessége szerint vehessen részt.
- A mozgás öröme álljon középpontban, ne a teljesítmény, az eredmény.
- A gyermekek valakivel játszanak, ne valaki ellen.
- Az agressziót fokozó játékok mellőzésére, nincs győztes vagy vesztes.
- Mindenki játszhasson, senki ne essen ki végleg (más játékfeladattal kiszabadíthatják magukat)
- Mindenki boldog legyen játék közben és a végén is.
- A kooperatív fantázia-játékok használatára.
- Mindenki kényelmes ruhában mozoghasson.
- Minél kevesebb „holt idő”(pl.: padon ülés) legyen, a belépés pillanatától mozoghassanak a gyerekek.
- Monoton gimnasztika helyett ütemezés nélküli vagy zenei ritmusra végzett gyakorlatokkal melegítünk be.
- Csapatalkító játékokkal gyorsítjuk a csapatok kiválasztását.
- Kerüljük a fölösleges szabályokat (pl.: nagyság szerinti sorakozó helyett szétszórtan ülnek a gyermekek)

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő- és az állóképesség fejlődésére, amelyek

befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában.

A gerinc melletti tartóizomzat ereje, a hasizom és a hátizomzat sok kúszással, mászással, négykézláb járással, függéssel, szökdeléssel fejleszthető.

Az egészség megőrzésében, megóvásában is rendkívül fontos szerepe van az óvodások napi spontán, illetve tervezett mozgástevékenységének, illetve azok felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra történő nevelés hatását.

6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezet megismerése, a spontán felfedezés jelen van minden helyzetben, folyamatban, és áthatja az óvodai élet egészét. A látszólagos spontaneitás tudatos, következetes pedagógiai munkát takar. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinknek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adjunk lehetőséget. Módszereink segítik a tanulási környezet megteremtését: játék, felfedezés, kísérlet, stb. Ezek igazodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, cselekvésre és észlelésre épülnek. Törekszünk arra, hogy amit csak lehet a természetben, élőben figyeltessünk és tapasztaltassunk meg.

Cél:

A természethez, a szűkebb és tágabb lakókörnyezethez való pozitív érzelmi viszony megalapozása, a szülőföld, a hagyományok, a családi és tárgyi kultúra, valamint a természet értékeinek megismertetése. A környezetet, a természetet szerető, védő gyermekek nevelése, környezetbarát életvitelre való felkészítés, környezettudatos magatartás megalapozása. A környező világ mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri viszonyainak felismertetése, matematikai tapasztalatszerzés, amelyeket tevékenységeikben is tud alkalmazni. A gyermekek életkorának és egyéni fejlettségi szintjének megfelelően magabiztosan tájékozódjanak környezetükben, a közvetlen tapasztalat-, és ismeretszerzés során fejlődjön problémamegoldó képességük, önálló véleményalkotásuk, kommunikációs készségük.

Tudatosan tervezett, szervezett élményszerzés, a gyermekek életkorának megfelelő ismeretszerzés, tevékenységek biztosítása, amelyek során átéli a felfedezés örömét. A gyermekek érdeklődésére, cselekvési vágyára, érzelmi vezéreltségére alapozva sokoldalú megtapasztalási lehetőségek nyújtása, a kísérletező kedv kialakítása, ok-okozati összefüggések megláttatása, a megfigyelőképesség, a gondolkodás fejlesztése és az ehhez szükséges feltételek biztosítása. A lakóhely közvetlen és a tágabb környezet megismertetése, felfedezése. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettudatos életvitel kialakulásához. A tevékenységi formákon keresztül a természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony alakítása. A gyermekek meglévő ismereteinek elmélyítése, rendezése, kommunikációs készségüknek és önálló véleményalkotásuknak fejlesztése. Matematikai ismeretek megalapozása a külvilágról szerzett tapasztalatok feldolgozása során. Óvodai és csoportos rendezvények szervezése a hagyományoknak megfelelően.

A fejlesztés tartalmi lehetőségei:

A témák szinte kínálják a valóság megtapasztalásának, a játékos cselekedtetésnek a lehetőségét. A szerzett ismeretek az életkor előrehaladásával bővülnek, mélyülnek, s ez lehetővé teszi, hogy a környezet megismerése áthassa a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét. Olyan szokásokat, szokásrendszereket, viselkedési formákat alakítunk ki, amelyek meghatározzák a gyerekek környezettel való kapcsolatát.

Az óvoda új környezet a gyermek számára. Fontos annak megismerése, elfogadtatása, és megszerettetése. A közvetlen környezet felfedezése, a gyermekre pozitívan hason, mert általa a gyermek hamarabb befogadja azt, kíváncsibbá, érdeklődőbbé válik, s biztonságérzete hamarabb kialakul. A tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet sokoldalú megismerése csak ezután történhet látogatások, helyszíni megfigyelésekkel. Tapasztalatokat szereznek az orvos, a védőnő, a betegellátás feladatairól, az egészséges táplálkozásról, arról, hogy mit tehetünk egészségünk érdekében. Tudják megnevezni testrészeiket, tudják és gyakorolják önállóan tisztántartásukat, ismerik érzékszerveiket, funkcióikat, védelmét.

A gyerekek megismerik a közlekedési eszközöket, az alapvető közlekedési-, viselkedési szabályokat, melyeket gyakorolnak, alkalmaznak az óvodán kívül is. A természeti környezet megismerésére leginkább az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik lehetőség. A tapasztalat és élményszerző séták alkalmával megfigyelhető a természet szépsége, az évszakok színei, jelenségei, időjárása, növényei, s a közben gyűjtött termések, kavicsok, levelek fel is használhatóak. Keressük az összefüggést az időjárás és az ember tevékenysége között. A szabadban és a természetsarokban lehetőség van ültetésre, rügyeztetésre, magvak csíráztatására, hajtására. A természeti élmények elmélyítését zenei, vers-, meseanyag, alkotások kapcsolásával segítjük elő. A környezetükben lévő háziállatokat természetes lakóhelyükön figyelik meg, (családi ház, vadaspark, állatkert), ahol megismerik életmódjukat, jellemzőiket, összehasonlítják az állatok környezetét.

A gyerekeket foglalkoztató egyéb kérdések terén lehetőséget biztosítunk a téma bővebb feldolgozására, az összefüggések felfedezésére.

Folyamatosan, egyre táguló körökben megismerik a gyerekek lakóhelyük, Pilisborosjenő természeti jellegzetességeit, nevezetességeit (Köves bérc, Teve szikla, Egri vár) védett növény- és állatvilágát (tavaszi hérics, fűrgye gyík). Ellátogatnak a művelődési házba, könyvtárba, postára, orvosi rendelőbe, gyógyszertárba, helyi üzletekbe, iskolába, építkezésekhez, stb. Megismerkednek a helyi sajátosságokkal, a családi, tárgyi kultúra értékeivel, szokásaival, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Felkeressük a német nemzetiséggel kapcsolatos emlékhelyeket (Szent Donát utcai kereszt stb.) ismerkedünk a nemzetiségi kultúrájával, hagyományaival, szokásaival és tárgyi emlékeivel. Lehetőség szerint a nagycsoportosokkal a falu vagy a környező települések valamelyikének tájházába is ellátogatunk.)

Környezetvédelem és szelektív hulladékgyűjtés:

A természet megbomlott egyensúlyának a helyreállítása nemcsak a szakemberek feladata, már az óvodáskorú gyerekekkel is sokat tehetünk a természet védelmében. A gyerekeket felkészítjük arra, hogy a természet értő, szerető és védő tagjai legyenek. Meg kell, hogy ismerjék környezetünket, ha meg akarjuk védeni a természetet, élhetőbbé akarjuk azt tenni. Szinte észrevétlenül tanulják meg a gyerekek, hogyan óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét. Ahhoz, hogy a gyerekek a jövőben helyesen tudjanak szelektíven hulladékot gyűjteni, meg kell nekik tanítani az anyagok fajtáit. Fontos a gyerekeknek megtanítani az energia-, és víztakarékosságot, amely környezetvédelmi szempontból nagyon fontos. Igyekszünk a családokat is bevonni e szemlélet kialakításába (példaadás).

Matematikai gondolkodásra nevelés:

A gyermekek, miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismeretekre tesznek szert. A különböző tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz létre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése.

Az óvodába lépő gyermekek már rendelkeznek bizonyos tapasztalatokkal, ezek olyan élmények, amelyek viszonyokat tartalmaznak. Óvodáskor elején törekszünk arra, hogy a csoportszobán belül szerezzenek mennyiségi, alaki, nagyságbeli tapasztalatokat. Játékeszközeink lehetőséget adnak a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatására. Később a spontán helyzeteken kívül matematikai tartalmú játékokat tervezünk, mozgással, cselekvéssel, szabályjátékokkal, manipulatív tevékenységekkel, problémahelyzetek teremtésével tesszük még színesebbé egy-egy téma feldolgozását. Tapasztalatokat szereznek a formákról, érzékelik ezt tárgyakon, alapvető mértani testeket megismernek. Térben, majd később síkban tájékozódnak, ismerik az irányokat, a névutókat alkalmazzák.

Közös érték:

Az óvodánk nevének, és a csoportok neveinek kiválasztása szorosan kötődik a természethez, az állatokhoz, Süni, Fülemüle, Cinke, Őzike, Lepke, Bagoly, Mókus.

A belső környezet megismeréséhez a gyermekek csoportjukkal körbejárnak az óvoda épületén belül, megnézik az emeleten és a földszinten lévő helyiségeket, csoportokat, megismerkednek az ott dolgozó felnőttekkel.

A csoportszobákban kialakított természetsarkok őrzik egy-egy séta, kirándulás "emlékeit", egyben fontos szerepet töltenek be a gyerekek által is elvégezhető egyszerű kísérletek, megtapasztalások terén.

A csoporthagyományoknak megfelelően igyekszünk a gyermekek étrendjét minél több nyers zöldség, illetve gyümölcs, napi szinten történő fogyasztásával kiegészíteni, melyet szülői segítséggel biztosítunk. Célunk a nyers zöldségek és gyümölcsök tudatos fogyasztására ösztönzés, az alapos rágásra való szoktatás. A zöldséget, gyümölcsöt a napirendbe iktatva kínáljuk a gyerekeknek.

Odafigyelünk az egészséges táplálkozásra. A speciális étrendre szoruló gyermekek részére diétás konyha készíti és szállítja a napi ebédet.

Nagy hangsúlyt helyezünk a csoporton belüli elfogadásra, a gyerekek életkorának megfelelő tájékoztatására a körükben jelenlévő betegségekről. A gyermekek edzettsége nagyon fontos számunkra, ezért minden évszakban a lehető legtöbb időt a szabadban töltünk, hogy a gyerekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Biztosítjuk az évszakhoz igazodó változatos játék és mozgáslehetőségeket, séták, kirándulások a napfény és levegő edzőhatását

A természetről, élővilágról szóló újságok, könyvek állnak a csoportok rendelkezésére az ismeretek bővítéséhez, rendszerzéséhez, de a gyerekek otthonról, könyvtárból is hozhatnak témához kapcsolódó ismeretterjesztő könyveket, anyagokat.

Az óvoda udvarain a növények gondozása, ápolása, növekedésük figyelemmel kísérése évszaknak megfelelően történik (veteményeskert, virágos kert, virágládák gondozása)

A gyermekeket foglalkoztató egyéb kérdések terén lehetőséget biztosítunk a felvetődött témák bővebb feldolgozására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődővé válnak környezetük iránt, életkoruknak megfelelő szintű tapasztalatokkal rendelkeznek az őket körülvevő tárgyi környezetről.
- Megismerik a környezetvédelem fontosságát, aktív résztvevőjévé válnak a környezet alakításának.
- Biztonsággal tájékozódnak és eligazodnak közvetlen környezetükben.
- A környezet megismerése során kialakulnak bennük a kulturált, biztonságos életvitel szokásai, az elfogadott normák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok.
- A környezet megismerése által elsajátítják az egyetemes, a nemzeti- és a nemzetiségi kultúra értékeit, hagyományait, a hagyományok ápolása igényükké válik.
- Ismeretekkel rendelkeznek a külső világ mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyairól, összefüggéseiről.
- Tapasztalatszerzéseik során fejlődik a gyermekek matematikai érdeklődése, felismerik az ok-okozati összefüggéseket.
- Problémahelyzetek megoldásával megalapozódik a logikus gondolkodás, kialakul, az önálló véleményalkotás, döntési képesség.

7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe.

Cél:

- Ezekben a tevékenységekben olyan készségek és tulajdonságok alakuljanak ki, melyek kedvezően befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait.
- Pozitív értékeléssel, megerősítéssel kívánjuk elérni, hogy a gyermekek szívesen vállaljanak feladatokat, egyéni megbízatást.
- A gyermekek az egyes munkafajtákban sokféle munkafázist, eszközt megismerjenek, problémahelyzetekben ezeket az ismereteket alkalmazzák.

A munka pedagógiai funkciója a gyermek együttműködési képességeinek fejlesztése, ahol az erőfeszítés és az eredmény közvetlenül érzékelhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő - fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.

A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyiségével kapcsolatos - és a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható, és sohasem a gyermekre kényszerített feladat. Válgjon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges, és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Lehetőség adódik az óvoda udvarain virágos és veteményeskerteket létesíteni, növényeket gondozni, gesztenyét vagy más terméseket gyűjteni. Véleményünk szerint a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Fontos az óvodában az élősarok kialakítása és a kerti munka megvalósítása. Tavasztól- ősziig lehet tevékenykedni a virágos és veteményeskertekben, és közben rengeteg tapasztalatot, ismereteket szereznek a gyermekek. Óvodai kertek alatt nem valódi, nagy kertet értünk, hanem kisebb elkerített ágyásokat, magasított ágyásokat. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló, illetve a társai érdekében végzett tevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket, ezek számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhessek azokat.
- A munkatevékenységekkel kapcsolatos német nyelvi ismeretek közvetítése, szókincs bővítés.

Munkafajták: testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás, naposi munka, környezetgondozás, kerti munka, a rend fenntartásáért végzett munka.

Gyermeki tevékenységek

- Csoportszoba bútorainak, berendezési tárgyainak átrendezése foglalkozásokhoz, alváshoz, étkezéshez.
- Az öltözködés során használatos ruhadarabok fel- lehúzása, gombolás, kötés stb.
- Mosdóban önállóan mosnak kezet, használják a WC-t, ügyelnek a helyiség tisztaságára.
- Esetenként a helyiségeket felsöprik, a bútorokat /asztal, szék/ átrendezik.
- Az udvar rendjének megőrzésében segítenek /papír, szemét összegyűjtése, locsolás/.
- A kerti növényápolásnál, gondozásnál /vetés, palántázás, gyomtalanítás/ segítenek.
- Önkiszolgálással, naposi munkával segítenek az edények, evőeszközök szétosztásában.
- Egyéni szükségleteiknek megfelelően folyadékot töltenek a kancsóba, kiosztják.
- Esetenkénti megbízásokat teljesítenek.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- A különböző tevékenységekhez, barkácsoláshoz, kerti munkához stb., használt eszközöket, anyagokat megfelelően használja, és el is rakja.
- Részt vesz a kerti munkában.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Önállóan, igényesen végzi feladatát, naposi és egyéb más tevékenységeit.
- Az elkezdett munkát befejezik.
- Ismeri és alkalmazza a munkafázisokkal kapcsolatos kifejezéseket és az eszközök nevét.

8. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

8.1. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

Csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élmény ereje.

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- a tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás, stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának, és az egész óvodai környezetnek
- a tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítünk amikor arra szükségük van a gyerekeknek)
- a tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvoda pedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya, az értékelés kiindulási alapja.

A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermekeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál

gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal.

Az óvodapedagógusnak tudja, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segíti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban.

A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítani minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

8.2. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végül soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (a képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

A fejlesztés módszere:

Az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül zajlik. Az óvodapedagógus eldönti, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött tevékenységi forma keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztést, a tevékenység formáját nem a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában aktív közreműködéssel érzékel, tapasztal, tanul a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozik.

A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív

problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés
- kötetlen és kötött tevékenységek komplex rendszere

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítja a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- A folyamatos megfigyelés útján tiszta képet alkot a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében fejleszti a képességeket
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekeket egyénre szabottan fejleszti.
- Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez – viszonyítva fejleszti.

A tudatos fejlesztés feltételei:

A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése:

Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg, ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, mi a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; Az amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válik. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania.

A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakkal vele.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készséget. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.

A nevelési folyamat: intenzív képességtermelő jellege alapvetően attól függ, hogy milyen szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni.

A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés, az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit, a gyermeki kreativitást is létrehozza.

8.3. A tanulás lehetséges formái az óvodában

Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzásai hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogy öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónőnek figyelembe kell vennie a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés során érvényesítenie kell az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7

éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermekeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel. A tevékenységközpontú programmal dolgozó óvodapedagógusok merészen elengedhetik a fantáziájukat, mert minden, a csoportot érintő kérdésben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció, nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermeket bevonni.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggéseinek keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy, milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulóval kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre.

A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni.

A gyermekeknek olyan feladatokat lehet, sőt kell adni, amelynek megoldása akadály elé állítja őket. Az akadályok leküzdése erőt, aktivitást szabadít fel a gyermekekben, ezáltal kitartásra, azaz az életre nevel, hiszen az élet is állandó döntések sorozata. Így a problémamegoldás képességének elsajátítását már kisgyermekkorban elkezdik.

A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, féltőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképeségének.

Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelem-bevételével.

A program keret jellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretek között valósul meg.

Beszélgetések, tapasztalatszerző séták, kötött és kötetlen formában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképeségét is megismerheti
- Ismerje fel a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzési lehetőségeket és használja fel azokat a tanulási folyamatokban
- Olyan feladathelyzetek teremtése, amelyben fejlődik a gyermek gyakorlati problémamegoldó képessége
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- alakuljon ki szándékos figyelme
- legyen képes arra, hogy gondolatait, válaszait érthető módon mondatokba foglalva kifejezze
- feladat – kötelességtudat kialakulása
- tudjon önállóan feladatot megoldani
- bátran érdeklődjön
- alakuljon ki a mese és a valóságtudata
- kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakulása
- legyen tisztában saját értékeivel, képességeivel
- képes legyen az összefüggések, ok - okozati viszonyok felfedezésére, ítéletek alkotására
- alakuljon ki a képszerű, szemléletes gondolkodásmód
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)

- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Biológiai jellemzők:

- Életkorának megfelelő testsúly és magasság jellemzi.
- Érzékszerve és mozgásrendszere ép.
- Mozgása harmonikus, jól koordinált, automatikusan irányított.
- A gátlási folyamatok fejlődésével képes mozgása és szükségletei akaratlagos irányítására.

Intellektuális jellemzők:

- Elemi ismeretekkel rendelkezik magáról és a világról.
- Érdeklődése sokrétű, felkelthető a jelenségek iránt.
- Spontán figyelmét felváltja a szándékos, irányítható figyelem, melyet minimum 10 -15 percig képes fenntartani.
- Mechanikus, önkéntelen, emlékezeti bevésés és felidézés mellett kezdenek megnyilvánulni a logikus emlékezet jelei is. Ezzel egy időben kezdi megérteni a bevésés és felidézés technikáját, így nő az emlékezet hatékonysága.
- Érthetően, tisztán, folyamatosan, életkorához mérten árnyaltan fejezi ki érzelmeit, gondolatait, szükségleteit (használja a különböző mondat- és szó szerkezeteket, szófajokat, szókincse életkorához mérten bő).
- Képes a lényeg kiemelésére, mese vagy történet fő mondanivalójának követésére.
- Egyszerűbb ítéleteket alkot, következtetéseket von le, felismeri a dolgok, jelenségek közti elemi összefüggéseket.
- Képes rövid távú tervezésre, cselekedeteinek koordinálására.

Szociális fejlettség jellemzői:

- Az egyenletes ütemben fejlődő 6 - 7 éves gyermek kiegyensúlyozott, képes uralkodni pillanatnyi érzelmein, késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését, rendelkezik akarattal és az önrányítás életkornak megfelelő szintjével.
- Igényli a közösséget, képes elfogadni a közösség normáit, szabályait.
- Elfogadja a pedagógus irányítását, együttműködik vele és a társakkal.
- Érett a munkára, feladattudata kialakult (alakulóban van), munkatempója átlagos.
- Önálló és csoportos munkavégzésre egyaránt alkalmas.

X. INTÉZMÉNYI INTÉZKEDÉS RENDKÍVÜLI SZÜNETRE

Ha az intézmény fenntartója – valamely okból - rendkívüli szünetet rendel el, és az óvodapedagógusok óvodai csoportban nem folytathatnak nevelői tevékenységet rendkívüli helyzet lép életbe.

Amennyiben az intézményen belül nem lehetséges a munkavégzés, az óvodapedagógusoknak - kihasználva az infokommunikációs eszközöket – intézményen kívül (otthonukban) kell mindennapi munkájukat elvégezni.

Ennek lehetőségei:

Szülőkkel való kapcsolattartás:

- Heti terv alapján, valamennyi területre (külső világ tevékeny megismerésére nevelés, matematika, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, verselés, mesélés, mozgás, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka) kiterjedően online feladatok, tevékenységek, támogató segédanyagok eljuttatása a szülőknek, internetes elérhetőség megadásával. Melléklet a munkaközösségek által kidolgozott segédanyag. Segítséget ad, akinek szükséges, és a távmunka finanszírozásához alapot ad.
- Gyermek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit figyelembe véve játékos tevékenységformák, élményszerzési lehetőségek ajánlása, melyeket a szülők gyermekükkel együtt megvalósíthatnak. Fontos a differenciált feladatadás (életkor, fejlettségi szint szerint), az SNI, BTMN gyermekek segítése, fejlesztése.
- Ötletek az egészséges életmódra nevelés, munkajellegű tevékenység otthoni megvalósítására.
- Folyamatos online kommunikáció, tapasztalatcsere, segítségnyújtás, nevelési tanácsok adása szülőknek igény esetén.

Feladatadás legyen egyértelmű. A kommunikáció legyen kétoldalú, az óvodapedagógus kérjen visszajelzést az elvégzett feladatokról (pl. alkotás feltöltése, versmondás, szülői tapasztalatok megosztása stb.)

Egyéni kompetenciák erősítése:

- Kutatómunka szakanyagokban / interneten, szakkönyvben, szakfolyóiratban.

PI. fejlesztendő területek javítása, Önértékelés során meghatározott fejlesztési területek javítása, Önfejlesztési terv megvalósításához szakanyag áttekintése, szakmai érdeklődésnek megfelelő ismeretbővítés, módszertani tudás javítása, bővítése, innovációk megismerése stb.

A kutatómunka során megismert szakirodalomról ajánlás, a megszerzett ismeretekről rövid leírás megosztása.

- Online továbbképzésen való részvétel. PI. távoktatásban való tanulás, távoktatás formájában történő eszmecsere, konferencia, ismeretbővítés, digitális tananyag elsajátítása stb.

Az elvégzett továbbképzésről tanúsítvány bemutatása, tapasztalatok, ismeretek megosztása.

- Infokommunikációs eszközök kezelésének gyakorlása, ismeretek bővítése / online tapasztalatcsere (segítségkérés, segítségnyújtás).

Egymástól való tanulás, segédanyagok megosztása.

Szakmai együttműködés erősítése:

- Munkaközösségek éves tervének online megvalósítása, a munkaközösség vezető irányításával.

A munkaközösségi tagok a munkaközösség vezetőnek küldik meg az anyagot. Az elvégzett munkáról a munkaközösség vezető beszámolót készít.

Szakmai anyag/segédeszköz kidolgozása:

- Projekt terv, témahét kidolgozása.
- Anyaggyűjtés (forrásmegjelölés) / éves anyaggyűjtés, feladatlapok, fejlesztő feladatok, játékötletek, mozgásos játékok gyűjtése szakkönyvből, vagy online felületről.
- Gyermekes személyi anyagának elkészítése, fejlesztési tervek megírása, visszacsatolás.
- Eszközkészítés / báb, meseillusztráció, játékok, dekoráció, társasjáték, fejlesztő játék.

Módszertani tudás- és jó gyakorlat megosztása, tapasztalatcsere:

- Munkaközösségek által kidolgozott szakmai anyagok megosztása.
- Szakmai anyagok ajánlása, megosztása (továbbképzés, szakirodalom, online forrás stb.)

- Ötletgyűjtemény készítése (projektekhez, játékhöz, tevékenységhez, egyéni fejlesztéshez) / saját gyűjtés, online gyűjtemény.

A home office munkavégzés részletes szabályozása intézményvezető hatáskörben történik meg, melyet a helyi szabályzat, vagy vezetői utasítás tartalmaz.

Visszacsatolás az elvégzett munkáról hetente történik az intézményvezető által meghatározott formában.

Amíg az intézményvezető megkapja a leadandó anyagokat, és nem tapasztal visszaélést az otthoni munkával kapcsolatban, vagy más utasítás nincs, mint polgármesteri, önkormányzati rendelet, kormányrendelet, addig végezhető ebben a formában a pedagógusi munka

Legitimációs záradék:

Az óvoda nevelőtestülete a Tevékenységközpontú Német Nemzetiségi Óvodai Programot 2021. december 11-én tartott határozatképes ülésén 17 igen szavazattal 100 %-os támogatottsággal fogadta el.

Ezt a tényt a nevelőtestület képviselői az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

.....
nevelőtestület képviselője

.....
nevelőtestület képviselője

Pilisborosjenő, 2021. december 11.

intézményvezető

Egyetértési jogot gyakorolt: A Szülői Szervezet részéről:

Pilisborosjenő, 2021. december 13.

.....
SzMK

A Német Nemzetiségi Önkormányzat véleményezési jogával élt.

Pilisborosjenő, 2021. december

.....
elnök

Az elfogadott Pedagógiai Program felterjesztésének napja a fenntartó felé:

Pilisborosjenő, 2021. december

MC

.....
intézményvezető

A Pilisborosjenő Mesevölgy Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjával a fenntartó önkormányzat egyetért.

Kelt:

.....
fenntartó aláírása